

Zakład Propedeutyki Nauk Pielęgniarskich PAM w Szczecinie¹
Pomeranian Medical University Department of Propaedeutics in Nursing
Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej PAM w Szczecinie²
Pomeranian Medical University Department of History of Medicine and Medical Ethics

SYLWIA WIEDER-HUSZLA¹, ELŻBIETA GROCHANS¹, ALINA KĘDZIA²,
MARZANNA STANISŁAWSKA¹

***Working Culture of a Nurse in the Opinions
of Therapeutic Team Members***

Ocena kultury pracy pielęgniarek przez członków zespołu terapeutycznego

Kultura pracy to stopień doskonałości, sprawności w opanowaniu jakiejś specjalności, umiejętności, wysoki poziom czegoś, zwłaszcza rozwoju intelektualnego i moralnego w procesie pracy (4). Wg innej definicji to pewien poziom umiejętności, stopień doskonałości, sprawności, pewien poziom rozwoju, zwłaszcza intelektualnego (1).

Pielęgniarstwo współcześnie podlega profesjonalizacji, wskazując na wysoki poziom sprawności umysłowych, wysoki poziom wiedzy specjalistycznej oraz doświadczenie (5).

Celem badań była ocena kultury pracy pielęgniarek przez członków zespołu terapeutycznego.

MATERIAŁ I METODY

Badania przeprowadzono w trzech losowo wybranych szczecińskich szpitalach w okresie od października 2004 roku do stycznia 2005 roku.

Grupę badaną stanowiło 55 lekarzy i 65 pozostałych członków zespołu terapeutycznego (tj. fizjoterapeutów, laborantów, analityków medycznych, techników elektrokardiografii i rtg, dietetyków, statystyków). Wiek badanych kształtował się w granicach od 23 do 60 lat. Staż pracy przedstawia tabela nr.1.

Tab.1. Porównanie stażu pracy

Staż pracy	Lekarze		Inni członkowie zespołu terapeutycznego	
	n = 55	%	n = 65	%
1-10 lat	20	16,7	8	6,7
11-20 lat	19	15,8	34	28,3
Ponad 20 lat	16	13,3	23	19,2
Razem	55	45,8	65	54,2

Do badań zastosowano metodę wywiadu z użyciem kwestionariusza własnej konstrukcji składającego się z 4 pytań metryczkowych zawierających podstawowe dane ankietowanych oraz z 10 pytań zamkniętych. Uzyskane dane poddano opracowaniu statystycznemu z użyciem klasycznych metod.

WYNIKI

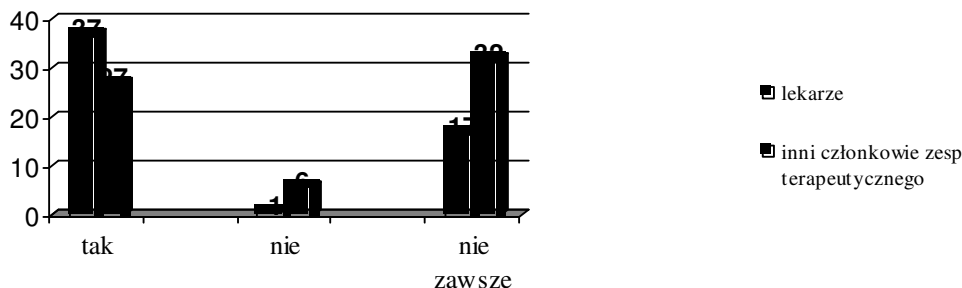
Jedno z pytań ankiety dotyczyło pojęcia kultury pracy. Poproszono ankietowanych o uszeregowanie według ważności elementy wchodzące w skład kultury pracy pielęgniarki takie jak: wygląd ze-

wewnętrzny, perfekcja w wykonywaniu czynności zawodowych, stosunek do współpracowników, stosunek do pacjenta oraz kultura osobista. Za najważniejszy element kultury pracy pielęgniarek zarówno lekarze –23,3% jak i pozostali członkowie – 25% uważają stosunek do pacjentów. Kolejną cechą jest perfekcyjne wykonywanie czynności zawodowych (po12,5%). Ważnym składnikiem jest również kultura osobista dla 5,8% lekarzy i 10,8% pozostałych badanych. Elementy kultury pracy przedstawiono w tabeli 2.

Tab. 2. Ocena elementów kultury pracy

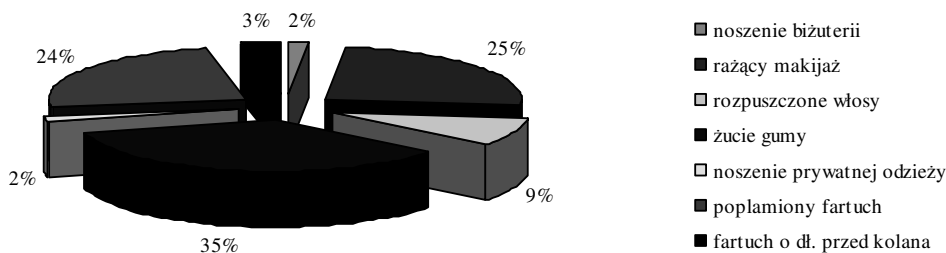
Elementy kultury pracy	Lekarze	Inni członkowie zespołu terapeutycznego		
	n = 55	%	n = 65	%
Wygląd zewnętrzny	4	3,3	2	1,7
Perfekcja w wykonywaniu czynności zawodowych	15	12,5	15	12,5
Stosunek do współpracowników	3	2,5	3	2,5
Stosunek do pacjenta	28	23,3	30	25,0
Kultura osobista	7	5,8	13	10,8

Pomimo, iż badani wygląd zewnętrzny pielęgniarce uszeregowali na miejscu ostatnim, to w kolejnym pytaniu, czy jest on przejawem kultury pracy ponad połowa (tj. 30% lekarzy i 23% pozostałych) ankietowanych odpowiedziała, że tak. Natomiast 41% stwierdziło, że nie zawsze wygląd zewnętrzny jest przejawem kultury.

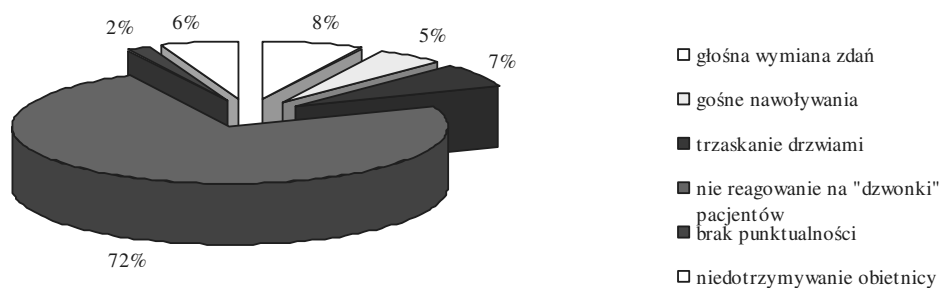
Rys. 1. Wygląd zewnętrzny przejawem kultury pracy

Elementami nieakceptowanymi w wyglądzie pielęgniarce przez zespół współpracujący są: w 35% - żucie gumy, 25% rażący makijaż oraz 24% poplamiony fartuch. Kolejnymi elementami wpływającymi negatywnie na wizerunek pielęgniarce jest noszenie biżuterii i prywatnej odzieży, a także rozpuszczone włosy.

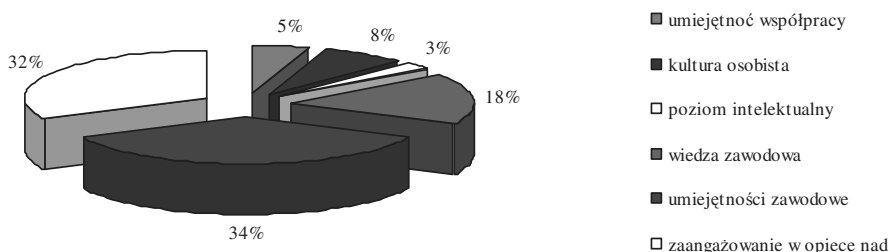
Rys. 2. Elementy nie akceptowane w wyglądzie pielęgniarce

Zachowaniem zdecydowanie sprzecznym z kulturą zawodową według członków zespołu terapeutycznego jest nie reagowanie na „dzwonki” pacjentów, tego zdania jest aż 72% ankietowanych. Nie-dopuszczalnym jest również głośna wymiana zdań (8%) i trzaskanie drzwiami (7%).

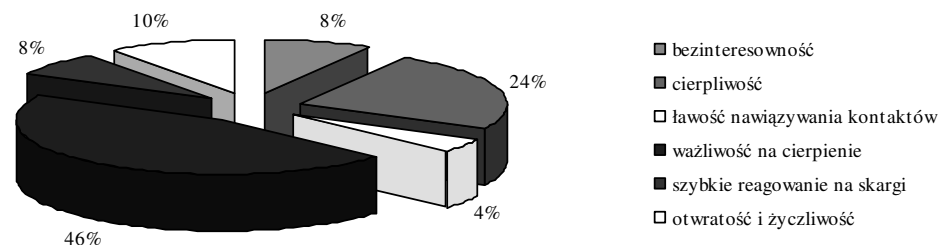
Rys. 3. Zachowania pielęgniarek sprzeczne z kulturą zawodową

Dla 81% badanych sprawne wykonywanie czynności zawodowych przez pielęgniarki jest dowodem kultury pracy, potwierdza to 40% lekarzy. Analiza kolejnego pytania dowodzi, że członkowie zespołu terapeutycznego w 34% cenią najwyżej umiejętności zawodowe pielęgniarek, aż 32% docenia zaangażowanie w opiece nad pacjentem, a wiedza zawodowa ceniona jest również wysoko przez 18% respondentów.

Rys. 4. Cenione zachowania pielęgniarek

Z kolei najbardziej pożądanymi cechami pielęgniarek w stosunku do człowieka chorego są: w 46% wrażliwość na cierpienie, cierpliwość – 24%, otwartość i życzliwość - 10% oraz szybkie reagowanie na skargi (8%) i bezinteresowność (8%).

Rys. 5. Cenione zachowania pielęgniarek w stosunku do człowieka chorego

OMÓWIENIE

Z przeprowadzonych badań wynika, że wg członków zespołu terapeutycznego najważniejszym elementem kultury pracy pielęgniarek jest ich stosunek do pacjentów. Potwierdza to tezę, iż nadrzędną wartością pielęgniarstwa jest opieka. Opieka nacechowana szacunkiem i miłością okazywaną człowiekowi/pacjentowi (3).

Pielęgniarstwo zajmuje się najcenniejszym dobrem człowieka – zdrowiem. Dlatego do jego wykonywania nie wystarczy przygotowanie zawodowe, polegające na zdobyciu wiadomości i umiejętności. Istotną rolę odgrywają zasady moralne (5). Jednak z badań wynika, że w opinii członków zespołu terapeutycznego najbardziej pożądanymi są tylko umiejętności i wiedza zawodowa pielęgniarek. Od osób wykonujących ten zawód wymaga się jednocześnie wszechstronnych kompetencji. Składnikami kom-

petencji są: wiedza teoretyczna, umiejętności i postawa etyczna (7). Postawa, nacechowana humanizmem uznającym człowieka, życie ludzkie jako najwyższą wartość. Pielęgniarstwo pozbawione humanizmu pozostanie zimną i bezduszną obsługą kliniczną. Dlatego oczekuje się, aby pielęgniarki w opiece nad chorym wykazywały dużą wrażliwość na cierpienie, cierpliwość i bezinteresowność (3). Potwierdzają to członkowie zespołu terapeutycznego, dla których najbardziej pożądanymi cechami pielęgniarek w stosunku do pacjentów są: wrażliwość na cierpienie, cierpliwość, otwartość i życzliwość oraz bezinteresowność. Nadal nie doceniane są działania pielęgniarek w procesie leczenia, rehabilitacji, terapii, a wg Mackaya najczęstszym skojarzeniem jest rola „służebna” i „podręczna” (6). Jednak wg Wrońskiej rola pielęgniarki jest równorzędna z rolą lekarza. Obydwa te zawody zajmują przecież, tę samą przestrzeń opieki nad pacjentem. Potrzebna jest więc organizacja zespołu współpracowników oraz odbudowa wzajemnych relacji między pielęgniarkami, lekarzami i pozostałymi członkami zespołu (2). Jest to jednak mało istotny element dla badanych. Umiejętność współpracy i stosunek do współpracowników umieścili jako mało istotne czynniki.

WNIOSKI

1. Członkowie zespołu terapeutycznego cenią wysoko umiejętności i wiedzę zawodową pielęgniarek.
2. Zaangażowanie w opiece i stosunek do pacjentów są postrzegane przez nich jako istotne elementy kultury pracy pielęgniarek.
3. Zachowaniami zdecydowanie sprzecznymi z kulturą zawodową pielęgniarek według badanych jest nie reagowanie na „dzwonki” pacjentów, głośna wymiana zdań oraz trzaskanie drzwiami.
4. Umiejętność pracy w zespole jest istotnym elementem organizacji pracy, nie zawsze jednak docenianym przez wszystkich członków zespołu terapeutycznego.

PIŚMIENNICTWO

1. Dunaj B.: Słownik współczesnego języka polskiego. Tom II. Wydawnictwo SMS, Kraków 2000; 324.
2. Kapała W.: Obecna i przyszła rola personelu pielęgniarskiego w organizacji.
3. Kontynuacja czy modyfikowanie zadań. Przewodnik Menadżera Zdrowia. 2002 (1); 23-26.
4. Szpak-Lipińska K.: Postawa moralna składnikiem kompetencji pielęgniarki. Pielęgniarka i Położna 6; 1999, 4.
5. Szymczak M.: Słownik języka polskiego. PWN, Warszawa, 1978; 1083.
6. Ślusarska B i wsp.: Podstawy pielęgniarstwa. Tom I. Założenia teoretyczne. Wydawnictwo Czelej, 2004; 32- 33, 48- 49.
7. Wrońska I.: Rola społeczno – zawodowa pielęgniarki. Studium z zakresu współczesnego pielęgniarstwa. Centrum Edukacji Medycznej, 1997; 84.
8. Wrońska I. i wsp.: Pielęgniarstwo: etyka i działanie (materiały pokonferencyjne). Bydgoszcz, 1998; 51.

STRESZCZENIE

Kultura pracy to stopień doskonałości, sprawności w opanowaniu jakiejś specjalności, umiejętności, wysoki poziom czegoś, zwłaszcza rozwoju intelektualnego i moralnego w procesie pracy. Współczesne pielęgniarstwo podlegające nieustannej profesjonalizacji wskazuje na wysoki poziom sprawności umysłowych, wysoki poziom wiedzy specjalistycznej oraz doświadczenia pielęgniarek. Celem badań była ocena kultury pracy pielęgniarek przez członków zespołu terapeutycznego. Badania przeprowadzono w trzech losowo wybranych szczecińskich szpitalach w okresie od października 2004 roku do stycznia 2005 roku. Grupę badawczą stanowiło 55 lekarzy i 65 pozostałych członków zespołu terapeutycznego (tj. fizjoterapeutów, laborantów, analityków medycznych, techników elektrokardiografii i rtg, dietetyków, statystyków). Do badań zastosowano metodę wywiadu z użyciem kwestionariusza własnej konstrukcji. Z przeprowadzonych badań wynika, że dla członków zespołu terapeutycznego najważniejszym elementem kultury pracy pielęgniarek są: stosunek do pacjentów, umiejętności i wiedza zawodowa, które są wysoko oceniane. Mało istotnym elementem okazała się umiejętność współpracy i stosunek do współpracowników.

SUMMARY

Working culture refers to one's competence, skillfulness, ability to perform the job as good as possible; it also means intellectual and ethical development. Modern nursing subjected to the processes of professionalization proves that nurses present a high level of intellectual skills as well as specialist knowledge and experience. The aim of this study was to assess working culture of nurses by members of the therapeutic team. The research were conducted in three randomly chosen hospitals in Szczecin, and lasted from October 2004 to January 2005. The research group consisted of 55 doctors and 65 other members of the therapeutic team (namely physiotherapists, laboratory technicians, medical analysts, electrocardiography and RTG technicians, dietitians, statisticians). The method used in the research was patient medical history with the use of a questionnaire of author's own design. The results show that the most important elements of nurse's working culture according to members of the therapeutic team are: attitude towards patients, skills and professional knowledge. As less valuable there were mentioned ability to co-operate with others and approach to the rest of medical staff.